धेनुः नवप्रसूता सवत्सा गौः जगती छन्दो भूत्वोत्क्रान्तां धेनुं वयसाग्रहीत् । धेनुं वयसाग्रोज्जगती छन्द इति जगती ह भूत्वा धेनव उच्च° [१०.] ॥ षण्मासात्मकः कालोऽविः तिस्रोऽवयोऽस्य त्र्यविः अष्टादशमासः पशुः त्रिष्टुप्छन्दो भूत्वोत्क्रान्तं त्र्यविं पशुं वयसाग्रहीत् । त्र्यविं वयसाग्रोत्त्रिष्टुप् छन्द इति त्रिष्टुब्भ भूत्वा त्र्यव उच्च° [११.] ॥ दोऽवखण्डने क्तिन्प्रत्ययः दितिं खण्डनमर्हति दित्यं धान्यं वहति दित्यवाट् यद्वा द्विवर्षः पशुर्दित्यवाट् विराट्छन्दो भूत्वोत्क्रान्तं दित्यवाहं पशुं वयसाग्रहीत् । दित्यवाहं वयसाग्रोद्विराट् छन्द इति विराड्भूत्वा दित्यवाह उच्च° [१२.] ॥ पञ्चाविः पञ्चावयो यस्य सः सार्धद्विवर्षः पशुः गायत्री भूत्वोत्क्रान्तं पञ्चाविं पशुमग्रहीत् (17.) । पञ्चाविं वयसाग्रोद्गायत्री छन्द इति गायत्री ह भूत्वा पञ्चावय उच्च° [१३.] ॥ त्रिवत्सः त्रयो वत्साः वत्सराः यस्य सः त्रिवर्षः पशुः उष्णिक् छन्दो भूत्वोत्क्रान्तं त्रिवत्सं जग्राह (17.) । त्रिवत्सं वयसाग्रोदुष्णिक् छन्द इत्युष्णिग्घ भूत्वा त्रिवत्सा उच्च° [१४.] ॥ तुर्यवाट् तुर्यं चतुर्थं वर्षं वहतीति चतुर्वर्षः पशुः अनुष्टुप् छन्दो भूत्वोत्क्रान्तं तुर्यवाहं पशुं प्रजापतिर्वयसाग्रहीत् । तुर्यवाहं वयसाग्रोदनुष्टुप् छन्द इत्यनुष्टुब्भूत्वा तुर्यवाह उच्चक्रमुरिति श्रुतेः [८.२.४.१५.] ॥ एवं श्रुत्यनुसारेण मन्त्रा व्याख्याताः (18.) ॥ का° [१७.८.२४.] दक्षिणाश्रोणीरधि लोकम्पृणाः पूर्ववत् । दक्षिणाश्रोणिमारभ्य लोकम्पृणा उपदधाति पुरीषनिर्वापः सप्तऽर्चीपस्थानं चेति सूत्रार्थः ॥ ॥ इति द्वितीया चितिः सम्पूर्णा ॥१०॥

IV. इन्द्राग्नीऽअव्यथमानामिष्टकां दृꣳहतं युवम् ।
पृष्ठिन् द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षं च विबाधसे ॥११॥

अथ तृतीया चितिः । इन्द्राग्नी विश्वकर्मा च तन्मन्त्राणामृषिः । का° [१७.८.२५.] तृतीयायाꣳ स्वयमातृण्णामिन्द्राग्नी इति मध्ये । तृतीयायां चितावात्मनो मध्ये स्वयमातृण्णामुपदधाति ॥ अनुष्टुप् पूर्वोऽर्धर्च इन्द्राग्निदेवत्यः उत्तरः स्वयमातृण्णादेवतः । हे इन्द्राग्नी युवं युवामव्यथमानामचलन्तीं भङ्गरहितामिष्टकां स्वयमातृण्णाख्यां दृढीकुरुतम् । एवमिन्द्राग्नी प्रत्युक्ता इष्टकामाह । हे स्वयमातृणे